

-votum zegen
-LB 328
-gebed
-Joh 16:5-15
-1 Kor 2;6-12
-Psalm 139:1,2,3
-preek
-gezing 27:1,3,4,5
-Nicea
-gezing 27:7,8
-gebed
-collecte
-LB 477

Broeders en zusters, jongens en meisjes

Ik wil deze eerste leerpreek over het werk van de heilige Geest graag beginnen met een stelling, deze stelling

‘De heilige Geest begon met zijn werk vanaf Pinksteren’

Is dat waar of niet waar? Praat er heel even - een halve minuut - met je buurman of buurvrouw over en dan gaan we verder.

Om maar meteen aan alle onzekerheid een einde te maken: het is niet waar. Het wordt wel vaak gedacht: de Geest werd toch pas met Pinksteren uitgestort, vlak na de hemelvaart van Christus? Dat is aan één kant wel zo, en het is ook zo dat er toen veel veranderde wat betreft zijn werk, maar de heilige Geest is er altijd geweest en is ook altijd aan het werk geweest, ook in de periode van het Oude Testament. Niet alles was toen al bekend over zijn Persoon, en zoals ik zei; er is een ontwikkeling aan te wijzen in zijn werk. Maar het is belangrijk om vast te stellen dat de Geest altijd al aan het werk is geweest. Op welke manier en wat er in het nieuwe testament is veranderd, dat is het onderwerp van deze eerste preek.

Eerst gaan we met elkaar kijken naar het OT. In het OT wordt de heilige Geest meestal gewoon ‘de Geest van God’ genoemd maar ook wel de ‘adem van God’. Geest of adem zijn allebei vertalingen van precies hetzelfde woord in de grondtekst. Waarom de ene keer met Geest wordt vertaald en de andere keer met adem, dat is niet altijd duidelijk. De NBV vertaalt wat vaker met adem en in de vertaling van 51 lezen we wat vaker ‘Geest’. Maar laat u daardoor niet in verwarring brengen, deze woorden zijn eigenlijk inwisselbaar.

Genoeg over deze vertaalkwestie. Wat doet deze Adem of Geest van God allemaal in het OT. Ik heb dat voor u proberen op een rijtje te zetten.

1) Het eerste wat ik wil noemen is dat de Geest Gods schepping tot leven brengt. We lezen meteen in het allereerste hoofdstuk van de bijbel al dat de Geest aanwezig was bij de schepping, *Gods geest zweefde over de wateren*. We krijgen verder geen gedetailleerde informatie over wat Hij toen deed, maar in het boek Job kunnen we bijvoorbeeld lezen:

- *De Geest van God heeft mij gemaakt, de adem van de Ontzagwekkende doet mij leven (Job 33:4)*

Er was een duidelijk besef dat de Geest van God het geschapene tot leven bracht. En zo staat het ook in psalm 104:

- *zendt U uw Geest uit, zij (de dieren) worden geschapen, en U vernieuwt het gelaat van de aardbodem. (Psalm 104:30)*

De Geest brengt niet alleen mensen tot leven maar ook de dieren en de planten. Het ‘vernieuwen van het gelaat van de aardbodem’, dat gaat over het voorjaar. De Geest van God

bewerkt nieuw leven. En nieuw leven brengt altijd verwondering met zich mee. Niet voor niets vinden heel veel mensen het voorjaar zo'n prachtige tijd, alles komt weer tot leven. Niet voor niets vinden heel veel mensen de geboorte van een kind het meest indrukwekkende en bijzondere dat je kunt meemaken. Als mensen kunnen we tegenwoordig heel veel. Wetenschap en techniek hebben een hoog niveau bereikt. Maar wij kunnen géén leven maken of geven, zelfs de knapste wetenschapper kan dat niet. Nieuw leven werd en wordt gegeven door de Geest van God. En later – vooral in het NT – zal duidelijk worden dat de Geest ook op een andere manier nieuw leven geeft, de wedergeboorte of innerlijke vernieuwing van mensen die zich tot Christus bekeren.

2) We gaan naar een tweede aspect van het werk de Geest zoals we dat in het OT al tegenkomen. De Geest geeft woorden van God oor, legt mensen woorden van God in de mond. We moeten daarbij vooral aan de profeten van het volk van God denken. Maar de Geest van God kon zelfs ongelovige heidenen gebruiken om woorden van God door te geven. Toen het volk Israël aan de grenzen van het beloofde land stond was er een zekere koning Balak die bang werd voor de Israëlieten. Hij huurde de heidense tovenaars Bileam in om Gods volk te vervloeken. Maar wat lezen we? De Geest van God kwam over Bileam en Hij sprak geen vervloekingen maar woorden van God.

Een tweede voorbeeld (ongeveer 700 jaar later):

De profeet Micha heeft een confrontatie met allerlei valse profeten en zieners die op eigen gezag spraken. En dan zegt Micha:

- *Ik daarentegen ben vervuld van kracht, ik heb de Geest van de HEER... en ik heb de moed om aan Jakob zijn wandaden bekend te maken, en aan Israël zijn zonde. (Micha 3:8)*

Micha was zich ervan bewust dat de Geest van God hem de woorden gaf. De valse profeten zeiden alleen maar wat het volk wilde horen, Micha – vol van Gods Geest – sprak het volk aan op zijn zonden.

De Geest gaf woorden van God door. Ook in het NT zullen we nog profeten van God tegenkomen.

3) We gaan naar een derde aspect van zijn werk. De Geest gaf in het OT gaven van wijsheid en leiderschap. Zo kunnen we lezen over Jozef die de dromen van farao heeft uitgelegd en ook ideeën heeft over hoe er plannen gemaakt moeten worden met het oog op de voedselvoorziening, en dan zegt notabene de farao van Egypte:

- *Zouden we ooit iemand kunnen vinden als deze man, iemand die zo vervuld is van Gods Geest? ...Hierbij geef ik u het gezag over heel Egypte (Gen. 41)*

Zelfs de farao van Egypte moest erkennen dat hier de Geest van de levende God aan het werk was. Jozef is zo wijs dat hij onderkoning over heel dat grote Egypte kan worden.

Een tweede voorbeeld: Als Jozua het leiderschap van Mozes heeft overgenomen lezen we:

- *De Israëlieten luisterden naar Jozua... omdat hij vervuld was met de Geest van wijsheid sinds Mozes hem de handen had opgelegd. (Deut. 34:9)*

Handoplegging, gaven van wijsheid en leiderschap, hier komen al een beetje de gaven van de Geest in beeld zoals we die in het NT nog veel breder benoemd zullen zien worden.

4) een laatste aspect van het werk van de Geest in het OT. De Geest maakt mensen creatief. Dat werd heel duidelijk bij de bouw van de tabernakel:

Mozes zei tot de Israëlieten: Zie, de HERE heeft Besaleël... bij naam geroepen, 31 en heeft hem vervuld met Gods Geest, met wijsheid, inzicht en kennis en dat voor allerlei werk: 32 om ontwerpen te bedenken en om die uit te voeren in goud, zilver en koper ...

De Geest van God stelt mensen in staat tot uitingen van creativiteit. Dat wij mensen creatief zijn is een hele duidelijke herinnering aan het feit dat we als mensen naar Gods beeld zijn geschapen. Creativiteit onderscheidt ons van dieren. Ik weet dat er – bijvoorbeeld - ook vogels zijn die een heel kunstig nest maken. Maar zgn. uitingen van creativiteit in de dierenwereld hebben altijd een biologische functie. Gewoon iest moois maken om er naar te kijken en er van te genieten, dat is iets wat alleen bij mensen hoort omdat zij naar Gods beeld zijn geschapen. Werk van de Geest van God.

Samengevat:

de heilige Geest in het OT ...

- brengt de schepping tot leven
- geeft woorden van God door
- geeft wijsheid en leiderschap
- maakt mensen creatief

We krijgen ook in het OT dus al een hele veelzijdige indruk van wat de Geest van God doet. Denk nooit te smal over zijn werk.

Maar: dat de HG een eigen persoon was onderscheiden van de Vader en de Zoon, dat was in het OT nog niet duidelijk. 'Geest' en vooral 'Adem' van God, dat kun je evt. ook onpersoonlijk opvatten. In het NT wordt echter helemaal duidelijk dat de Geest niet een vage onpersoonlijke kracht is maar dat Hij een Persoon is.

Als de Here Jezus de komst van de Geest aankondigt zegt Hij: Als Hij komt dan zal Hij ..etc.

De Here Jezus zegt niet 'het' maar 'Hij' als Hij spreekt over de Geest van God.

De apostelen hadden dit ook goed begrepen. We lezen in het boek handelingen over Ananias en Safira die doen alsof ze de hele opbrengst vd verkoop van een akker aan de apostelen geven maar stiekem een deel achterhouden. Petrus interpreteert dit hypocriete gedrag als 'bedriegen van de heilige Geest'. Het is duidelijk: je kunt alleen maar een persoon bedriegen.

En nog weer later zal Paulus schrijven aan de Efeziërs: *bedroef de heilige Geest van God niet*.

Ook hier geldt weer: Je kunt alleen maar een persoon bedroefd maken en niet een onpersoonlijke kracht of energie. Paulus maakt deze opmerking in een betoog over onze manier van spreken. Grof taalgebruik, schreeuwen en vloeken, dat noemt Paulus 'bedroeven van de heilige Geest'. Dat komt wel heel dichtbij denk ik. Het is iets om even bij stil te staan

Als je kind van God bent en de heilige Geest woont in je hart dan woont er dus een persoon in je hart die alles meemaakt wat jij zegt, denkt en doet.

Een bekend theoloog zegt hierover:

'De grote eer die een christen te beurt valt is de inwoning van de heilige Geest. Hoe voorzichtig moet hij dan wel zijn om in zijn gedachten of gevoelens die goddelijke gast niet te beledigen!'

Als je gasten over de vloer krijgt zorg je meestal dat je een goede indruk maakt. Je ruimt de kamer op, je hoopt dat je kinderen zich een beetje gedragen en je probeert vriendelijk te zijn. Zijn ze weer weg, dan steekt het allemaal weer wat minder nauw. Zo gaat het toch vaak?

Maar de heilige Geest is niet een gast die even komt kijken en dan weer weg is. Hij heeft een permanente woning in het hart van Gods kinderen. Hij wordt verdrietig als ik krachttermen de lucht in slinger. Als ik denk dat ik alleen achter de TV zit of achter mn computer, Hij is erbij. Als ik fantaseer over iets wat maar beter niemand kan weten, de heilige Geest is erbij en voelt zich beledigd en bedroefd.

Laten we inderdaad voorzichtig omgaan met onze goddelijke gast.

Maar we krijgen in het NT niet alleen maar meer kennis over wie de HG is, we krijgen ook meer kennis over wat Hij doet. Het werk van de Geest vanaf Pinksteren krijgt er een dimensie bij. Vanaf Pinksteren is een heel belangrijk onderdeel van zijn werk dat Hij Christus bekend

maakt áán mensen en Christus zichtbaar maakt ín mensen . In dit werk zit vooral het nieuw t.o.v. het OT.

Over het werk van de Geest in het NT is heel veel te zeggen. Er zijn ook altijd veel discussies over geweest. Wie een beetje de kerkeklijke pers volgt weet dat er momenteel in onze kerken ook veel over gesproken wordt. Hoe zit het precies met de gaven van de Geest, mogen we wat in handelingen gebeurde ook vandaag nog verwachten, wanneer ben je vol van de Geest, wat zijn daar de bewijzen van, etc. Ik zal u eerlijk zeggen dat ik op dit moment niet over elk punt waar over gesproken wordt een afgeronde mening heb. Maar over één ding moeten we het wel eens zijn, en dat wil ik vanmiddag vooral onder de aandacht brengen:

De Geest maakt allereerst Christus bekend. De heilige Geest wordt in het NT ook heel vaak de Geest van Christus genoemd. En dat is niet voor niets. Hij wil mensen niet allereerst een goed gevoel geven of bijzondere ervaringen laten meemaken - al kan dat best onderdeel van zijn werk zijn - maar hij wil eerst en vooral de aandacht richten op de Here Jezus. Hoe weet ik dat zo zeker? Omdat de Here Jezus zélf hier de meeste nadruk op gelegd heeft. In het evangelie van Johannes vinden we een verslag van wat Hij vlak voor zijn gevangenneming heeft gezegd over het werk van de heilige Geest. We kunnen dit lezen in de hoofdstukken 14-16. Ik heb voor u proberen samen te avtten wat de Here Jezus zegt over het werk van de heilige Geest:

Het eerste dat Jezus zegt is:

- *Hij zal altijd bij je zijn, de Geest van de waarheid (14:16)*

Dat Hij altijd bij ons is , daar hebben we al bij stilgestaan. Maar de Here Jezus noemt Hem ‘de Geest van de waarheid’. Veel mensen denken dat de heilige Geest vooral met ons gevoelsleven te maken heeft. Dat is aan één kant waar, Hij wordt immers ook de Trooster genoemd. Maar tegelijk: de Here Jezus noemt hem hem de ‘Geest van de waarheid’. En bij het woord waarheid denk ik in de eerste plaats aan mijn verstand. De heilige Geest werkt dus niet alleen in ons gevoelsleven maar ook in ons verstand. Hij wil de waarheid aan ons bekend maken. Welke waarheid? Dat zegt de Here Jezus een paar verzen verder;

- *Hij zal jullie alles duidelijk maken en in herinnering brengen wat **Ik** jullie geleerd heb (14:26)*

Dit zijn de eerste dingen die de Here Jezus noemt. Dit zijn dus ook de eerste dingen die wij zouden moeten noemen. De Geest schrijft de woorden van Christus in ons hart. En niet alleen de woorden van de Here Jezus, maar ook zijn Persoon. Jezus zegt:

- *Hij zal van **Mij** getuigen (15:26)*

En in hoofdstuk 16:

- *Hij zal de wereld overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel (16:8)*

Zonde, gerechtigheid en oordeel: de centrale waarheden uit het christelijk geloof waar de Here Jezus ons zoveel over geleerd heeft.

En een laatste citaat uit deze hoofdstukken:

- *Hij zal niet namens zichzelf spreken ... .. maar door bekend te maken wat **Hij** van **Mij** heeft zal Hij **Mij** eren (16:13 e.v.)*

Dit is ook een heel belangrijke opmerking. De heilige Geest zal nooit de aandacht naar zichzelf toetrekken, en Hij zal ook nooit als een zelfstandige leraar optreden. Hij zal van Christus ontvangen wat Hij ons te binnen wil brengen en het zal altijd zijn doel zijn dat Christus wordt geëerd.

Samengevat komt het hierop neer:

De **heilige Geest** richt onze aandacht op de Persoon,
het werk en de woorden van **Christus**

Er is meer te zeggen over zijn werk, en ik hoop dat de komende twee zondagen te kunnen doen. Ik zal – zoals ik ook al zei - niet op elke vraag een afgerond antwoord kunnen geven. Maar over wat hier staat moeten we het écht met elkaar eens zijn. Dit is waar de Here Jezus zelf de meeste nadruk op gelegd heeft en waar wij dus ook het meest over moeten praten.

Wat dit betreft is het heel interessant om te kijken wat er op de pinksterdag gebeurde. De Geest was uitgestort, dat konden mensen op dat moment ook zien en horen, er gebeurden bijzondere dingen, maar als Petrus vervolgens het woord neemt, wat zegt hij dan? ‘Beste mensen, ik ben vol van de heilige Geest en ik voel me geweldig - dit moet je meemaken’ ?? Nee! Hij preekt Christus. Zijn kruisiging en opstanding. En hij spoort de mensen zich tot Jezus Christus te bekeren. Als de Geest is uitgestort gaat alle aandacht uit naar Christus. Dit is het zwaartepunt van zijn werk in het nieuwe testament.

Ik wil nog graag onderstrepen met een voorbeeld dat ook de kinderen goed kunnen begrijpen. Jongens en meisjes, wat zien we hier op dit plaatje? Een kerktoren. Het is donker buiten, maar de kerktoren is heel goed te zien. Hoe komt dat? Omdat er een hele sterke schijnwerper – een lamp – is die deze toren in het licht zet. Je hebt vast zelf ook wel eens zoiets gezien.

De bedoeling is niet dat we naar de schijnwerper gaan kijken, die staat ergens verborgen op de grond – als het goed is zie je ’m niet. De bedoeling is dat we naar de toren kijken die door de schijnwerper in het licht wordt gezet. Maar om de toren te kunnen zien is die schijnwerper dus wel nodig. Precies hetzelfde geldt voor de heilige Geest en de Here Jezus. De Heilige Geest wil niet de aandacht naar zichzelf toetrekken maar wil de Here Jezus in het licht zetten. Het gaat om de Here Jezus! Maar ... om Hem te leren kennen kunnen we niet zonder de heilige Geest. Denk daar nog maar eens aan terug als je straks weer een keer een toren in het donker ziet.

Ik ga naar een afronding toe. Wat is kort samengevat de conclusie na vanmiddag? Ik hoop dat u in elk geval dit meeneemt:

- De Geest was vanaf het allereerste begin aan het werk, **zijn werk is veelzijdig**
- In het NT wordt duidelijk dat Hij een Persoon is, **bedroef Hem niet!**
- Hij plaatst Christus in de schijnwerpers, **we kunnen nooit aan Hem denken of over Hem praten zonder aan Christus te denken en over Christus te praten**

Als God het geeft wil ik volgende week meer zeggen over de vervulling met de heilige Geest.

Amen